

RAPORT MERYTORYCZNY 2015

Centrum im. prof. Bronisława Geremka

STRESZCZENIE

W 2015 roku Fundacja Centrum im. prof. Bronisława Geremka prowadziła działalność w następujących obszarach: 1) upamiętnianie dorobku i osoby Bronisława Geremka, 2) działalność wydawnicza, 3) dialog europejski, 4) edukacja.

W 2015 r. po raz pierwszy przyznana została Nagroda im. Bronisława Geremka ufundowana w 2009 r. przez Parlament Europejski. Organizatorami Nagrody są Katedra Cywilizacji Europejskiej w Kolegium Europejskim w Natolinie oraz Fundacja im. Prof. B. Geremka.

Rada Fundacji im. Prof. B. Geremka podjęła decyzję o przekazaniu zbiorów archiwalnych Patrona Fundacji do Archiwum Akt Nowych. Prywatne archiwum Profesora zostanie opracowane i zdigitalizowane przez pracowników AAN, a następnie udostępnione publicznie.

W 2015 r. z inicjatywy Fundacji opublikowane zostały trzy książki: Ludwiga Melhorna *Europejski duch oporu*; Bronisława Geremka *Rozmowy polskie 1988-2008* oraz Juana Carlosa Vidala *Geremek/Vidal. Rozmowy*. Fundacja opublikowała również raport badawczy *(Nie)łatwe powroty do domu? Funkcjonowanie dzieci i młodzieży powracających z emigracji*.

Ponadto, wraz z Muzeum Łazienki Królewskie Fundacja zorganizowała cykl debat dotyczący tożsamości Europy. Otrzymała się również doroczna konferencja polityki międzynarodowej, w tym roku na temat konfliktu na Ukrainie, *Europe-Russia-Ukraine. Searching for a New European Order*. W ramach Debat Lemkinowskich zorganizowano dyskusję dotyczącą wzrostu nastrojów ksenofobicznych w Europie. Kontynuowany był projekt dialogu polsko-litewskiego. W 2015 r. odbyła się wizyta studyjna dziennikarzy litewskich w Polsce oraz uroczystość wręczenia Nagrody Polsko-Litewskiego Forum Dialogu i Współpracy.

W mijającym roku Fundacja kontynuowała działalność edukacyjną. Młodzież gimnazjalna i ponadgimnazjalna brała udział w warsztatach europejskich, globalnych, historii współczesnej oraz internetowych zajęciach edukacji globalnej. Do nauczycieli skierowany był projekt z zakresu XX-wiecznej historii Polski oraz projekt antydyskryminacyjny *Szkoła równego traktowania*. Studenci UW brali udział seminarium *Jedna Europa – wielość kultur* oraz przyznane zostały stypendia dla studentów kierunków humanistycznych.

W 2015 r. w Warszawie odbyło się także polsko-francusko-niemieckie spotkanie/warsztaty młodych badaczy i studentów z różnych krajów europejskich nt. Co to znaczy być Europejczykiem?

I. UPAMIĘTNIANIE DOROBKU I POSTACI BRONISŁAWA GEREMKA

• NAGRODA IM. PROF. BRONISŁAWA GEREMKA

W 2015 r. zainaugurowana została Nagroda im. prof. Bronisława Geremka za najlepsze książki naukowe na temat cywilizacji i historii Europy. Kapituła Nagrody obradowała w składzie: Marcin Geremek (współprzewodniczący), prof. Richard Butterwick-Pawlikowski (współprzewodniczący i kierownik Katedry Cywilizacji Europejskiej w Kolegium Europejskim w Natolinie), prof. Andrzej Friszke, prof. Maria Koczerska, prof. Wojciech Kriegseisen oraz prof. Henryk Samsonowicz.

Główną nagrodę zdobył **prof. Mark Lewis** z City University of New York za książkę *The Birth of the New Justice: The Internationalization of Crime and Punishment, 1919-1950*, wydaną przez Oxford University Press.

Nagrodą za wybitną pierwszą publikację został uhonorowany **dr Wojciech Świeboda** z Uniwersytetu Jagiellońskiego za książkę *Innowiercy w opiniach prawnych uczonych polskich w XV w. Paganie, Żydzi, Muzułmanie*, wyd. Societas Vistulana.

Uroczystość wręczenia Nagrody odbyła się w Kolegium Europejskim w Natolinie 8 grudnia 2015 r. Nagroda będzie odtąd przyznawana co roku przez Katedrę Cywilizacji Europejskiej im. Prof. B. Geremka (założoną z inicjatywy Parlamentu Europejskiego) we współpracy z Fundacją Geremka.

• KONCERT ROCZNICOWY

26 czerwca 2015 roku w Teatrze Stanisławowskim w Łazienkach Królewskich w Warszawie odbył się uroczysty koncert poświęcony pamięci Patrona Fundacji. W trakcie uroczystości głos zabrali, m.in. Wanda Nowicka, Wicemarszałkini Sejmu RP, Šarūnas Adomavičius, Ambasador Republiki Litewskiej w Polsce, Pierre Buhler, Ambasador Republiki Francuskiej w Polsce. Wieczór uświetnił występ Kwartetu Smyczkowego „Jalousie”.

• CZYTELNIĄ I ARCHIWUM PROF. GEREMKA

W roku 2015 Rada Fundacji im. Prof. B. Geremka podjęła decyzję o przekazaniu prywatnego archiwum prof. B. Geremka do Archiwum Akt Nowych. Przekazanie zbioru odbędzie się na mocy umowy z AAN na początku 2016 r. Zbiory zostaną opracowane i zdigitalizowane przez specjalistów

ANN, a docelowo udostępnione. Kopie zdigitalizowanego materiału będą również dostępne w siedzibie Fundacji.

Fundacja zachowa niewielką część ikonografii i materiałów o wyjątkowym znaczeniu (np. pamiątki). W Fundacji pozostaje również archiwum Unii Wolności przekazane w depozyt przez Partię Demokratyczną. We współpracy z Ośrodkiem Karta zbiór ten jest systematycznie opracowywany i digitalizowany. Docelowo zostanie udostępniony publicznie.

II. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

1. LUDWIG MELHORN - EUROPEJSKI DUCH OPORU

Ludwig Mehlhorn (1950-2011) był jedną z najwybitniejszych postaci polsko-niemieckiego sąsiedztwa i opozycji demokratycznej w NRD. Zebrane w tomie eseje są świadectwem dotychczasowego dialogu między Polakami i Niemcami. Wyboru dokonali Stephan Bickhardt, Annemarie Franke i Basil Kerski. Książka ukazała się w serii wydawnictwa Universitas *Biblioteka Bronisława Geremka*.

2. BRONISŁAW GEREMEK - ROZMOWY POLSKIE 1988-2008

Wybór wywiadów przeprowadzonych z Profesorem Bronisław Geremkiem w okresie od 1988 do 2008 roku obrazujący aktywność posta, szefa klubu parlamentarnego, ministra spraw zagranicznych i wreszcie europarlamentarzysty. Książka ukazała się w serii wydawnictwa Universitas *Biblioteka Bronisława Geremka*.

3. JUAN CARLOS VIDAL - GEREMEK/VIDAL. ROZMOWY

Geremek/Vidal. Rozmowy to pierwsze polskie wydanie wywiadu rzeki z profesorem Bronisławem Geremkiem przeprowadzonego przez hiszpańskiego dziennikarza Juana Carlosa Vidala. Publicysta rozmawia z profesorem o dzieciństwie, o Polsce przełomu lat 80-90. i przemianach zachodzących w tej części Europy. Książka ukazała się w listopadzie nakładem Narodowego Centrum Kultury. **17 listopada w Galerii Kordegarda odbyło się spotkanie promocyjne** z udziałem J.C. Vidala, Jacka Żakowskiego i Macieja Stasińskiego.

4. (NIE)ŁATWE POWROTY DO DOMU? FUNKCJONOWANIE DZIECI I MŁODZIEŻY POWRACAJĄCYCH Z EMIGRACJI

Publikacja *(Nie)łatwe powroty do domu? Funkcjonowanie dzieci i młodzieży powracających z emigracji* jest efektem projektu realizowanego przez badaczki z Uniwersytetu Jagiellońskiego z inicjatywy Fundacji Geremka. Projekt polegał na przeprowadzeniu badań empirycznych poświęconych funkcjonowaniu psychologicznemu i szkolnemu dzieci, które powracają z rodzicami z zagranicy. **Na podstawie wyników badań powstał raport**, który prezentuje szerokie rekomendacje - dla rodziców, szkół i dydaktyków. Znajdują się w nim także rekomendacje systemowe mające ułatwić dzieciom i młodzieży adaptację do nowej sytuacji po powrocie z emigracji. Autorkami raportu są: **prof. Halina Grzymała-Moszczyńska, Joanna Grzymała-Moszczyńska, Joanna Durlik oraz Paulina Szydłowska**. Projektowi patronuje wiele instytucji publicznych w tym m.in. MEN, RPO, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Rzecznik Praw Dziecka.

15 grudnia w Bibliotece UW odbyła się konferencja prezentująca wyniki oraz rekomendacje raportu. W czasie konferencji miały również miejsce warsztaty dla rodziców oraz nauczycieli.

W 2015 r. rozpoczęły się przygotowania do wydania następujących publikacji:

1. **Roland Jahr, *Wir Angepassten: Überleben in der DDR***, książka współfinansowana przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej; zostanie wydana przez Wydawnictwo Akademickie Dialog.
2. **Bronisław Geremek, *Skuteczność i racja stanu, Z teki Ministra Spraw Zagranicznych*, oprac. J. Głazewski**, wybór tekstów Bronisława Geremka dotyczących polityki zagranicznej, Warszawa (Wydawnictwo Akademickie Dialog), w ramach serii *Biblioteka Profesora Geremka*).
3. **Adrea Pleșu, Gabriel Liiceanu, Horia-Roman Patapievici, *Idee, które przetrząciły nasze umysły***. Warszawa (Wydawnictwo Akademickie Dialog), w ramach serii *Biblioteka Profesora Geremka*).
4. **Richard Pipes, *Struve*, t. 1-2**, biografia, Warszawa (Wydawnictwo Scholar).

Pozycje trafią do księgarń do końca roku 2016 r.

III. DIALOG EUROPEJSKI

- **DEBATY LEMKINOWSKIE**

5 marca w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie odbyła się dyskusja *Europa jako źródło cierpień? Ksenofobia i skrajna prawica w Europie Zachodniej* zamykająca cykl Debat Lemkinowskich poświęconych problemowi wzrostu nastrojów skrajnie prawicowych w Europie (w roku 2014 odbyły się dwie debaty poświęcone temu zjawisku w Europie Wschodniej oraz w Europie Centralnej).

W dyskusji udział wzięli: **Matthew Feldman** – profesor historii współczesnej na Uniwersytecie Teesside (Wielka Brytania), współautor raportu *Anty-Muzułmańskie przestępstwa motywowane nienawiścią oraz skrajna prawica* (2013); **Werner Patzelt** – profesor nauk politycznych, aktywny uczestnik debat publicznych w na temat ruchu Pegida i **Paul Scheffer** – filozof, profesor Studiów Europejskich na Uniwersytecie w Tilburgu (Holandia), autor przetłumaczonej na język polski książki *Druga ojczyzna. Imigranci w społeczeństwie otwartym* (2010). Debatę prowadziła **Ewa Wanat**. Patronat medialny nad debatą objęło Polskie Radio RDC.

- **ŚRODY EUROPEJSKIE**

W roku 2015 Fundacja Geremka wspólnie z Muzeum Łazienki Królewskie zainicjowała cykl debat poświęconych tożsamości europejskiej.

I Środa Europejska

Pierwsze spotkanie zatytułowane *Wielokulturowość Europy przekleństwo czy bogactwo?* odbyło się 6 maja 2015 roku, w Pałacu na Wyspie w Łazienkach. W dyskusji uczestniczyli: prof. **Didier Francfort** – historyk, dyrektor Instytutu Historii Kultury Europejskiej im. prof. Bronisława Geremka w Lunéville; **Klara Geywitz** – politolożka, deputowana do Landtagu Brandenburgii z ramienia SPD; prof. **Halina**

Grzymała-Moszczyńska – psycholożka z Interdyscyplinarnego Studium nad Religiami i Kulturami Świata (UJ). Spotkanie poprowadził Marek Ostrowski z Tygodnika *Polityka*.

II Środa Europejska

7 października 2015 odbyło się drugie spotkanie, podczas którego wyświetlony został film Annalisy Piras i Billa Emmotta zatytułowany ***Wielka Kłęśka Europy***. Była to pierwsza w Polsce projekcja filmu, który wywołał żywą debatę m.in. na Wyspach Brytyjskich. Fabularyzowany dokument z 2015 roku opowiada historię hipotetycznej, niedalekiej przyszłości, w której UE przestaje istnieć, a kontynent pogrąża się w kryzysie rywalizujących ze sobą państw narodowych. Po filmie odbyła się dyskusja inspirowana filmem. W debacie udział wzięli: **Annalisa Piras** - reżyserka filmu, komentatorka polityczna w BBC News, Sky News, CNN, Al-Jazeera oraz CNBC; **Leszek Jażdżewski** - redaktor naczelny pisma *Liberte!* oraz **Marek A. Cichocki** - dyrektor programowy Centrum Europejskiego Natolin oraz redaktor naczelny periodyku *Nowa Europa*. Przegląd Natoliński.

III Środa Europejska

Debatę zatytułowaną *Co to znaczy być Europejczykiem?* moderował prof. Richard Butterwick-Pawlikowski. Spotkanie odbyło się z udziałem studentów z różnych krajów Europy studiujących w Kolegium Europejskim w Natolinie.

- **KONFERENCJE MIĘDZYNARODOWE**

Europe-Russia-Ukraine. Searching for a New European Order

17-18 września 2015 roku w Łazienkach Królewskich w Warszawie odbyła się międzynarodowa konferencja *Europe-Russia-Ukraine. Searching for a New European Order*. Była to już szósta odsłona projektu pomyślanego jako forma utrwalenia myśli politycznej prof. Bronisława Geremka na mapie europejskiej. Celem corocznych spotkań jest stworzenie stałego forum debaty na najważniejsze tematy dotyczące przyszłości Europy i jej polityki zagranicznej, podczas którego spotykają się wybitni intelektualiści, analitycy, przedstawiciele świata polityki i mediów.

Tematem tegorocznego spotkania był kryzys ukraiński i jego wpływ na euroatlantyckie bezpieczeństwo i postzimnowojenny europejski porządek. W konferencji wzięło udział ponad 100 osób. Wykład wprowadzający wygłosił **Wolfgang Ischinger**. W konferencji wzięli udział również: **Włodzimierz Cimoszewicz, Aleksander Smolar, Anton Barbashin, Adam Kobieracki, William Pomeranz, Sławomir Dębski, Natalia Gumenyuk, Vasyl Filipchuk, Christine Ockrent, Kateryna Smaglyi, Prof. Adam D. Rotfeld, Andriy Portnov, Cornelius Ochmann, Oleksiy Semeniuk**.

- **25 LAT PÓŹNIEJ – NIENARUSZALNOŚĆ GRANICY POLSKO-NIEMIECKIEJ**

13 listopada 2015 r. w Łazienkach Królewskich odbyła się konferencja poświęcona 25. rocznicy nienaruszalności granicy polsko-niemieckiej. Dyskusję zainaugurował wykład wprowadzający **Huberta Védrine'a**, Ministra Spraw Zagranicznych Republiki Francuskiej w latach 1997-2002. Debatę z udziałem **Frédérica Bozo**, **Tilo Schaberta**, **Andreas Röddera**, **Marka Mikołajczyka**, **Sophie-Caroline de Margerie** oraz **Jeana Musitelli'ego** poprowadził **Adam Michnik** oraz **Pierre Buhler**.

Konferencja miała na celu przedstawienie politycznych aspektów stabilizacji granicy na Odrze i Nysie, w kontekście zjednoczenia Niemiec. Spotkanie w rocznicę konsolidacji granicy na Odrze i Nysie Fundacja Geremka współorganizowała z Ośrodkiem Kultury Francuskiej i Studiów Frankofońskich UW, Ambasadą Francji w Polsce oraz Muzeum Łazienki Królewskie.

- **WIZYTA STUDYJNA DLA DZIENNIKARZY LITEWSKICH**

W dniach 8-12 czerwca 2015 roku w Warszawie odbyła się wizyta studyjna dla dziennikarzy litewskich (9 osób). Wśród uczestników znaleźli się przedstawiciele prasy: tygodnika Veidas, dziennika Lietuvos Rytas, miesięcznika IQ, portalu 15min.lt, telewizji publicznej LRT, radia Znad Willi oraz radia Laisvoji banga. Wyboru uczestników wizyty studyjnej dokonało Polsko-Litewskie Forum Dialogu i Porozumienia im. Jerzego Giedroycia w Wilnie.

W programie wizyty znalazły się spotkania z politykami, ekspertami oraz przedstawicielami mediów m.in z: ministrem spraw zagranicznych, szefem Biura Bezpieczeństwa Narodowego, przewodniczącym Polsko-Litewskiej grupy parlamentarnej, przewodniczącym Komisji Spraw Zagranicznych Senatu, dyrektorem Ośrodka Studiów Wschodnich oraz z zastępcą red. naczelnego Gazety Wyborczej. Grupa odwiedziła Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

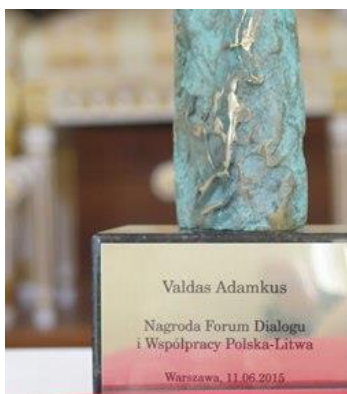

Uczestnicy wizyty studyjnej wzięli również udział w uroczystości przyznania nagród Forum Dialogu i Współpracy Polska-Litwa.

Wizyta dziennikarzy była kolejną inicjatywą Fundacji Geremka w obszarze współpracy litewsko-polskiej. W ubiegłym roku wraz z partnerami litewskimi Fundacja zorganizowała międzynarodową konferencję w Parlamencie Europejskim zatytułowaną „Ukraine as a test for European solidarity”, a także analogiczną wizytę dla dziennikarzy polskich w Wilnie.

• NAGRODA FORUM POLSKA LITWA

11 czerwca 2015 roku w Pałacu na Wyspie (Muzeum Łazienki Królewskie) odbyła się gala przyznania nagród Forum Dialogu i Współpracy Polska-Litwa. Fundacja Centrum im. prof. Bronisława Geremka była partnerem i współorganizatorem wydarzenia. W tym roku Forum przyznało nagrody w dwóch kategoriach: *Idee* oraz *Kultura*.

Kapituła Forum w składzie: prof. Henryk Samsonowicz (prezes Forum), Robert Kostro (wiceprezes), Adam Pomorski (wiceprezes), Mirosław Sawicki, Anna Lewicka-Morawska, Anna Nasiłowska i Michał Kopczyński przyznała nagrodę prezydentowi **Valdasovi Adamkusovi** w kategorii *Idee* oraz **Tomasovi Venclova** w kategorii *Kultura*.

Valdas Adamkus (ur. w 1926 roku w Kownie) był dwukrotnie prezydentem Litwy (1998–2003 oraz 2004–2009). Sprawował urząd w okresie przystąpienia Litwy do NATO i Unii Europejskiej, jako polityk zasłużony dla rozwoju stosunków litewsko-polskich został również odznaczony orderem Orła Białego oraz Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski. Kapituła Forum w uzasadnieniu decyzji przyznania nagrody podkreśliła, że prezydent Valdas Adamkus „położył wielkie zasługi w dziele polsko-litewskiego dialogu i współpracy nie tylko na płaszczyźnie politycznej, lecz także zainicjował działania instytucjonalne służące intensyfikacji kontaktów na płaszczyźnie obywatelskiej”.

Tomas Venclova (ur. w 1937 roku w Kłajpedzie) jest poetą, eseistą, badaczem i tłumaczem literatury pięknej (m.in. polskiej poezji na język litewski), a także profesorem języków słowiańskich i literatury na Uniwersytecie Yale w USA. W latach 70. działał w litewskim ruchu obrony praw człowieka, współpracując m.in. z „Kroniką Kościoła Katolickiego na Litwie”. Od 1983 roku jest członkiem zespołu redakcyjnego kwartalnika „Zeszyty Literackie”. W decyzji przyznania nagrody Kapituła Forum podkreśliła, że „poezja i eseistyka laureata, jego przyjaźń z Czesławem Miłoszem oraz uczestnictwo w życiu kulturalnym obu narodów od wielu lat tworzą prawdziwy most porozumienia polsko-litewskiego”.

- **LABORATORIUM IDEI IM. PROF. BRONISŁAWA GEREMKA.**

W dniach 2-5 lipca 2015 r. odbyła się druga edycja projektu skierowanego do młodzieży akademickiej oraz kadry profesorskiej z krajów europejskich.

W 2015 roku w projekcie wzięło udział 30 osób zajmujących się naukowo kulturowymi, politycznymi i społecznymi aspektami funkcjonowania Unii Europejskiej. Tematem tegorocznego spotkania była kwestia europejskiego obywatelstwa. W ciągu 4 dni spotkań odbywały się krótkie wykłady wprowadzające do omawianej problematyki, następnie zaś zajęcia typowo warsztatowe. Formuła spotkań ukierunkowana na wymianę myśli, odbiegająca od modelu akademickiej konferencji naukowej, pozwoliła na swobodną refleksję i integrację uczestników. Poza wykładami i warsztatami projekt zakładał także dyskusje i działania w przestrzeni miasta (np. uczestnicy wzięli udział w warsztatach kulinarnych na temat tradycji polskiej kuchni).

Ze strony polskiej w projekcie wzięli udział uczestnicy seminarium *Jedna Europa, wielość kultur* realizowanego na Wydziale Artes Liberales UW w semestrze letnim roku akademickiego 2014/2015.

Partnerami projektu są: Ośrodek Kultury Francuskiej i Studiów Frankofońskich na Uniwersytecie Warszawskim, Instytut Historii Kultury Europejskiej im. Bronisława Geremka w Lunéville (L'Institut d'Histoire Culturelle Européenne Bronisław Geremek) oraz Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie.

IV. EDUKACJA

- **WARSZTATY DLA MŁODZIEŻY GIMNAZJALNEJ I PONADGIMNAZJALNEJ**

Edycja 2014/2015

W 2015 r. kontynuowany był program zajęć dla młodzieży z terenu województwa mazowieckiego rozpoczęty na jesieni 2014 r. Programem było objętych 48 uczniów. Celem programu było rozwijanie

zainteresowań młodych ludzi, wykształcenie umiejętności analizy bieżących zjawisk oraz rozumienia współczesnego świata, a w przypadku zajęć antydyskryminacyjnych rozwijanie empatii oraz szacunku i wrażliwości dla inności. Uczniowie wzięli udział w rocznym cyklu warsztatów w czterech grupach wiekowych:

- w **grupie o profilu globalnym** (uczniowie II klas gimnazjów)
- w **grupie o profilu europejskim** (uczniowie III klas gimnazjów).
- w **grupie zajmującej się najnowszą historią Polski** (uczniowie I klas szkół ponadgimnazjalnych).
- w **grupie antydyskryminacyjnej** (uczniowie szkół ponadgimnazjalnych)

7 marca uczniowie spotkali się z **Corneliusem Ochmanem** specjalistą ds. polityki europejskiej. Rozmowa z gościem dotyczyła głównie relacji pomiędzy Europą a Rosją.

19 czerwca 2015 r. w Łazienkach Królewskich odbyło się uroczyste zakończenie programów edukacyjnych, podczas którego uczestnicy zaprezentowali efekty swojej całorocznej pracy (filmy nawiązujące do tematów omawianych podczas zajęć).

Edycja 2015/2016

Na jesieni 2015 r. rozpoczęła się kolejna edycja warsztatów dla nowych uczestników. Oprócz czterech wyżej wymienionych grup stworzona została grupa filozoficzna dla młodzieży ponadgimnazjalnej. W obecnie trwającej edycji uczestniczy 60 uczniów.

5 grudnia 2015 r. młodzież spotkała się z dr **Patrycją Sasnal** - arabistką, ekspertką Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych. Dyskusja z gościem dotyczyła genezy tzw. Państwa Islamskiego, wojny w Syrii oraz problemu uchodźców.

Z Fundacją Geremka przy realizacji warsztatów współpracują: dr **Piotr Podemski** – historyk, wykładowca UW, specjalista dziejów najnowszych (prowadzi zajęcia grupy globalnej i europejskiej); **Arkadiusz Walczak** - historyk, kulturoznawca, trener edukacji obywatelskiej i edukacji o prawach człowieka (prowadzi zajęcia dot. najnowszej historii Polski oraz warsztaty antydyskryminacyjne); dr **Piotr Marciszek** – polonista, filozof (prowadzi Seminarium Filozoficzne).

- **POLSKA W XX WIEKU – OGÓLNOPOLSKIE WARSZTATY HISTORYCZNE IM. PROF. BRONISŁAWA GEREMKA**

W 2015 roku Fundacja kontynuowała program edukacyjny „Polska w XX wieku – ogólnopolskie warsztaty historyczne” skierowany do uczniów klas 1 szkół ponadgimnazjalnych oraz nauczycieli przedmiotów humanistycznych. Celem programu jest rozwijanie zainteresowań historią najnowszej Polski.

W ramach tej edycji odbyły się 4 zjazdy w Warszawie, w marcu, kwietniu, maju oraz czerwcu 2015 r. Zajęcia miały zróżnicowaną formę, od warsztatów i debat po spotkania z historykami, uczestnikami wydarzeń. Wizyty w Warszawie były wzbogacone o program kulturalny. W projekcie brało udział 20 uczniów oraz 15 nauczycieli, w tym z Kwidzyna, Gdyni, Torunia, Tarnowa, Mielca, Rawicza, Pszczyny, Łańcuta, Gorlic, Suwałk, Dzierżoniowa, Wrocławia, Wschowy, Namysłowa, Piekara Śląskich oraz Mławy. Zajęcia odbywały się przy współpracy Warszawskiego Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń, Muzeum Historii Żydów Polskich oraz Centrum Edukacyjnego IPN „Przystanek Historia”.

• WARSZTATY INTERNETOWE NASZ ŚWIAT

W pierwszej połowie roku 2015 trwała trzecia edycja programu edukacji globalnej *Nasz Świat*.

Program był skierowany do młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej oraz nauczycieli z całej Polski (20 uczniów i 9 nauczycieli). Uczniowie uczestniczyli w warsztatach edukacji globalnej realizowanych za pośrednictwem specjalnie w tym celu uruchomionej platformy e-learningowej znajdującej się pod adresem edukacja.geremek.pl. Kilkuosobowe zespoły pracowały nad zagadnieniem zróżnicowania współczesnego świata, jego podziału na globalną Północ i globalne Południe. Uczniowie brali udział w zajęciach poprzez Pracownie Orange

zlokalizowane w małych miejscowościach w całej Polsce.

Trzecia edycja zakończyła się w czerwcu zjazdem wszystkich uczestników w Warszawie. Na jesieni 2015 Fundacja im. Prof. B. Geremka przeprowadziła rekrutację do czwartej edycji programu (20 uczniów oraz 7 nauczycieli). W październiku odbył się pierwszy zjazd uczestników w Warszawie.

• SZKOŁA RÓWNEGO TRAKTOWANIA

Edycja 2014/2015

W 2015 r. trwał program *Szkoła równego traktowania* zapoczątkowany w sierpniu 2014 r. Program był realizowany z grantu Fundacji im. Stefana Batorego (środki pochodziły z Funduszy Europejskiego

Obszaru Gospodarczego), we współpracy ze Stowarzyszeniem Przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii *Otwarta Rzeczpospolita*. W programie brało udział 60 nauczycieli z całej Polski.

W listopadzie 2014 roku oraz styczniu 2015 nauczycielki i nauczyciele uczestniczący w projekcie „Szkoła równego traktowania” szkolili się w zakresie identyfikowania zdarzeń mających charakter dyskryminacyjny, jej skutków i związanej z nią przemocy, poznali obowiązujące mechanizmy prawne. Po przeszkoleniu uczestniczki i uczestnicy zrealizowali inicjatywy w swoich szkołach i społecznościach lokalnych. Szkolne projekty dotyczyły najróżniejszych obszarów i wykorzystywały rozmaite narzędzia i sposoby aktywizacji. W Gdyni odbył się Tydzień Równości po patronatem prezydenta miasta, w Jaśle odbyły się warsztaty dla uczniów i spotkania z gośćmi (żywa biblioteka), w Rumii zorganizowano Marsz Tolerancji, w Krotoszynie koordynatorki przygotowały grę miejską i sondę uliczną dotyczącą potrzeb osób niepełnosprawnych. Nowy Targ, Ruda-Huta przygotowały mapę miejsc niedostosowanych do potrzeb osób poruszających się na wózkach. Wiele szkół ułożyło i zatwierdziło Szkolne Kodeksy Równego Traktowania.

29 maja w Sejmie RP odbyła konferencja podsumowująca lokalne działania, podczas której wszystkie szkoły uczestniczące w projekcie otrzymały wyróżnienie Szkoły Równego Traktowania.

19-21 sierpnia 20 najbardziej aktywnych nauczycieli oraz 40 uczniów wzięło udział w Letniej Akademii Antydyskryminacyjnej. W programie znalazły się m.in. wizyta w synagodze Nożyków, spotkanie z twórcami Teatru 21, w którym aktorami są osoby z zespołem Downa, zwiedzanie Niewidzialnej Wystawy, która pozwoliła doświadczyć codzienności osoby niewidomej, zajęcia z Gerardem Bahem,

Pełnomocnikiem Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Kielcach ds. Ochrony Praw Człowieka nt. mowy nienawiści w internecie.

Na koniec projektu powstała broszura zawierająca przykłady dobrych praktyk oraz rekomendacje dla osób pragnących organizować przedsięwzięcia antydyskryminacyjne w swoich szkołach.

Edycja 2015/2016

Na jesieni 2015 r. rozpoczęła się druga edycja programu dla 30 osobowej grup nauczycieli z całej Polski. Cele i działania zaplanowane w programie są podobne jak poprzedniej edycji. W październiku i grudniu 2015 r. odbyły się 2 zjazdy szkoleniowe.

- **SEMINARIUM AKADEMICKIE „JEDNA EUROPA I WIELOŚĆ KULTUR”**

Zajęcia odbywały się na Uniwersytecie Warszawskim w semestrze letnim 2015 i były przeznaczone dla studentów MISH i CLAS realizujących eksperymentalny program opracowany w Kolegium „Artes Liberales”. W programie studiów przedmiot został oznaczony jako przedmiot nadobowiązkowy. Językiem wykładowym był polski i francuski. Zajęcia prowadzili dr. Jacek Głazewski i Paul Gradwohl.

- **EDYCJA STYPENDIÓW IM. BRONISŁAWA GEREMKA DLA STUDENTÓW KIERUNKÓW HUMANISTYCZNYCH**

Po raz piąty Fundacja Geremka wspólnie z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności, Fundacją Edukacyjną Przedsiębiorczości oraz Fundacją PZU przyznały roczne stypendia wybitnym studentom kierunków humanistycznych. O stypendia mogły się ubiegać osoby z całej Polski studiujące na kierunkach: historia, politologia, europeistyka, socjologia, psychologia, filozofia oraz dziennikarstwo i komunikacja społeczna. W 2015 r. przyznano 6 rocznych stypendiów w wysokości 10 tys. zł każde.

VI. POZOSTAŁE DZIAŁANIA

- **WYKŁADY I DISKUSJE W SIEDZIBIE FUNDACJI**

1. 24 lutego 2015 - wykład ***Wolny Kościół w wolnym państwie***, wygłosił **o. Tomasz Dostatni OP** - dominikanin, publicysta, duszpasterz inteligencji, rekolekcjonista, tłumacz. Był to ostatni wykład cyklu ***(O)cena polskiej transformacji*** – serii spotkań poświęconych ocenie przemian 1989 roku z perspektywy ćwierćwiecza.
2. 21 kwietnia 2015 - wykład ***Dylematy współczesnego obywatelstwa*** wygłosił prof. **Jacek Raciborski** (Uniwersytet Warszawski) – socjolog.

- **DEBATA W UKRAIŃSKIEJ TELEWIZJI HROMADSKIE.TV**

Debata w ukraińskiej telewizji **hromadske.tv**. Partnerami są: Fundacja im. Prof. B. Geremka, Polsko-Litewskim Forum Dialogu i Współpracy im. Jerzego Giedroycia, Gazeta Wyborcza, dziennik litewski Lietuvos Rytas oraz ukraińska telewizja **Hromadske**. Głównym celem projektu jest wzajemne poznanie i dyskusja o tym, co nas łączy, a może i dzieli, rozmów o zmianach, jakie mają miejsce w naszych społeczeństwach i w naszych państwach.

Debaty odbywają się z udziałem gości z Ukrainy, Litwy i Polski. 24 listopada 2015 roku w Kijowie odbyła się dwie debaty z planowanego cyklu, „Powrót do Europy” i „Polska i Litwa – adwokaci Ukrainy w UE?”

- **NIEMIECKO – POLSKO – ROSYJSKIE FORUM „PRZEMIANA W PAMIĘCI” COTTBUS, ZIELONA GÓRA, DREZNO 4-11 LISTOPADA 2015**

Fundacja pełniła rolę konsultacyjną przy doborze gości z Polski w w/w wydarzeniu. W ramach 25. Festiwalu Filmowego w Cottbus, w dniach 4 – 11 listopada, w trzech miastach: Dreźnie, Zielonej Górze i Cottbus odbyło się niemiecko – polsko – rosyjskie forum filmowe „Przemiana w pamięci”. W ramach forum zaprezentowane zostały filmy pokazujące procesy transformacji lat 90. w Niemczech wschodnich, Polsce i Rosji – zarówno z punktu widzenia naocznych świadków tych przemian, jak i z perspektywy współczesnych analiz.